

UZASADNIENIE

Art. 81 z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r. poz. 710) daje jednostkom samorządu terytorialnego możliwość udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków i znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków. Jednym z zadań własnych gminy, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r. poz. 713 ze zmianami), jest ochrona dziedzictwa kulturowego, w szczególności w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami. Realizując to zadanie Rada Miasta Rybnika ustaliła w drodze uchwały zasady udzielania dotacji celowych na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków lub znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków miasta Rybnika. Ochrona i opieka nad zabytkami stanowią jedną ze zbiorowych potrzeb mieszkańców, istotną pod względem zachowania cennego materialnego dziedzictwa w kontekście ciągłości dziejowej miasta.

Wnioskowana przez Spółkę PAMIRA ze Zwonowic dotacja konserwatorska zostanie przeznaczona na remont konserwatorski elewacji pocysterskiego późnobarokowego dworu w Rybniku–Stodołach, który jest wpisany do rejestru zabytków Województwa Śląskiego pod nr A/603/66 decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Katowicach z dnia 17 marca 1966 r. Długo nieużytkowany i zaniedbany obiekt zabytkowy znajduje się obecnie w trakcie gruntownego remontu i wreszcie ma szansę odzyskać dawną świetność i blask.

Osada Stodoły stanowiła własność opactwa cystersów w Rudach. Zakonnicy gospodarzyli tu od XIII do początków XIX wieku, gdy na terenie państwa pruskiego nastąpiła kasacja zakonu. Budynek dworu powstał z inicjatywy Bernarda III opata cystersów (1735-1753) i wybudowano go w 1736 r. „w manierze włoskiej, aby zepsuty polski smak architektoniczny uszlachetnić”¹. Po kilkudziesięciu latach, kiedy kontrybucje i działania militarne zostawiły swoje piętno na pałacyku, kolejny opat Augustyn (1753-1783) w 1774 r., wyremontował i przebudował obiekt nadając mu dzisiejszą postać. On też zlecił, aby wnętrza pałacyku ozdobił freskami malarz Franciszek Sebastini, pracujący dla zakonu cystersów. Murowany, dwukondygnacyjny budynek z cegły, nakryty mansardowym dachem z lukarnami, wzniesiony został na planie prostokąta. Ślady barokowo-klasycystycznego wystroju architektonicznego, pomimo zniszczeń dworu, zachowały się jeszcze na jego elewacjach. Na podstawie badań architektonicznych oraz dokumentacji ikonograficznej², powstał program prac konserwatorsko-renowacyjnych, a następnie projekt architektoniczno-budowlany dotyczący remontu konserwatorskiego elewacji dworu w Stodołach oraz jego adaptacji do nowej funkcji. Dwór w Stodołach stanowi świadectwo zjawiska określanego jako „specificum Silesiae”, dzięki zakorzenieniu w bogatej historii Górnego Śląska, którą tworzyli także mnisi w białych habitach. Po latach opuszczenia i zaniedbania nadarza się możliwość przywrócenia cennego zabytku do użytkowania i wyglądu, zgodnego z wiedzą historyczną o jego pierwotnym stanie.

W celu wykonania prac budowlanych i restauratorskich na budynku pocysterskiego dworu w Rybniku–Stodołach, położonego przy ul. Stalowej 5 została wykonana dokumentacja projektowo-wykonawcza, na podstawie której uzyskano pozwolenie Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Katowicach oraz pozwolenie na budowę.

Wniosek o udzielenie dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, w tym przypadku - dworu pocysterskiego w Rybniku–Stodołach, wpłynął do Urzędu Miasta Rybnika dnia 9 marca 2021 r. Wniosek jest kompletny pod względem formalnym i spełnia w całości postanowienia uchwały nr 383/XXII/2020 Rady Miasta Rybnika z dnia 21 maja 2020 r. w sprawie zasad udzielania dotacji celowej z budżetu Miasta Rybnika

¹ August Potthast, *Historia Dawnego Klasztoru Cystersów w Rudach na Górnym Śląsku*; dzieło z 1858 r. w tłum. Jarosława Dziemidowicza, wyd. Rudy 2008, s. 106; pierwszy polski przekład dzieła archiwalnego, napisanego na zamówienie księcia raciborskiego Wiktora I Maurycyego z rodu von Hohenlohe

² m.in. fotografii inwentaryzacyjnej, ukazującej ww. obiekt z połowy XX wieku, opublikowanej w Katalogu Zabytków Sztuki w Polsce (T.VI Województwo Katowickie, Zeszyt 11 Powiat Rybnicki, Józef Lepiarczyk, Wyd. Warszawa Instytut Sztuki PAN 1964 r.)

na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków lub znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków, nie stanowiących własności gminy (Dz. Urz. Woj. Śl. z 2020 r. poz. 4231).

W nawiązaniu do powyższego, przyznanie dotacji w wysokości 150 000 zł z budżetu miasta Rybnika na 2021 r. na prace przy zabytku jest zasadne ze względu na realizację zadań z zakresu ochrony cennego dziedzictwa kulturowego naszego miasta. Kwota dotacji z budżetu Miasta to 22,73% kosztów całkowitych remontu samych tylko elewacji budynku.